

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, acțiunea I: Alexandrina Grădișteanu cu Gr. Em. Grădișteanu și Creditul funciar rural.* — Gh. și P. Chelemen cu L. Theodorescu și altul.

Curtea de apel din Galați, secțiunea I: Albert Szigeti cu Isac Apotecker.

Tribunalul județului Vaslui: Rachela Moscovici cu David Juster. Observație de d-l D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.— *Observație de S. R. BIBLIOGRAFIE.*

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIUNEA I.

Audiența dela 29 Maiu 1909

Președinta d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Alexandrina Grădișteanu cu Gr. Em. Grădișteanu,
Creditul funciar rural și alții

DONAȚIUNE.— CARACTERUL EI.— IREVOCABILITATE.— DACĂ DONATARUL POATE RESTITUI LUCRUL CĂPĂTAT PRIN DONAȚIUNE PRINTR'O SIMPLĂ RENUNȚARE.— ART. 801 ȘI 813 CODUL CIVIL.

AUTENTIFICAREA ACTELOR.— ACT AUTENTIC.— SEMNĂTURA AMBELOR EXEMPLARE.— LIPSA SEMNĂTUREI PE ACTUL RĂMAS LA TRIBUNAL.— NULITATEA ACTULUI.— ART. 8, 10 ȘI 18 DIN LEGEA AUTENTIFICĂRII ACTELOR.

1° Caracterul esențial al unei donațiuni fiind irevocabilitatea, donatarul în patrimoniul căruia a intrat lucrul dăruit, nu poate, odată ce a primit donațiunea, să transmită proprietatea acestui bun fie unui terțiu, fie înapoi donatorului, decât printr'un act de dispozițiune sau printr'o nouă donațiune, iar nicidecum printr'o simplă renunțare, care nu poate reinvesti pe donator cu proprietatea bunului care eșise definitiv din patrimoniul său.

Prin urmare, actul prin care donatarul restituie donatorului lucrul dăruit, trebuie să fie făcut în aceleași forme și condițiuni ca și actul prin care s'a făcut prima donațiune, adică forma autentică.

2° Pentru ca un act autentic să poată exista și să fie considerat ca atare, trebuie ca ambele exemplare, adică atât cel ce se ia de parte, cât și cel ce rămâne la tribunal, să fie investite cu toate formalitățile cerute de lege.

Astfel, lipsa semnăturii uneia din părțile contractante în exemplarul rămas la tribunal, atrage nulitatea autentificării și deci și nulitatea actului ca act solemn.

No. 23. — Respins, ca neintemeiat, recursul făcut de Alexandrina Grădișteanu, în contra deciziei Curței de apel din București, secția II, No. 341 din 1908, dată în proces cu Societatea Creditului funciar rural și alții ¹⁾.

S'au ascultat: d-l avocat Take Ionescu, în dezvoltarea motivelor de casare; d-nii avocați C. G. Dissescu, Max Gaster, Mihail Valerian și M. Cernescu, în combateri.

Curtea, deliberând,
Asupra primului motiv de casare:

«Violarea principiilor de drept relative la liberalitățile făcute pe cale de renunțare, pentru care formalitatea actului autentic nu e cerută, și exces de putere prin denaturarea actului pe care Curtea vrea să-l explice.

«In adevăr, actul în care Curtea a văzut o donațiune directă, constituie o adevărată renunțare, atât după textul întrebuintat de părți, cât și după obiectul lui și renunțările cari coprink liberalități, nu sunt supuse formalității actului autentic».

Având în vedere că, din deciziunea supusă recursului, rezultă că Gr. Em. Grădișteanu, prin acțiunea ce a in-

1) Vezi Dreptul No. 7 din 1909, pag. 53.

trodus în justiție, a cerut ca Alexandrina Gr. Grădișteanu să-i delase în plină proprietate moșia Străjești din județul Romanați, în baza unui act de donațiune, și în caz că i s'ar opune vr'un act de revocare a acelei donațiuni, actul de revocare să fie declarat nul;

Că, în contra acestei acțiuni, Alexandrina Grădișteanu a opus o acțiune reconvențională prin care cerea ca, în cazul când acțiunea în revendicare ar fi admisă, revendicantul să fie obligat să-i plătească 110.000 lei pentru îmbunătățirile și degrevările făcute de dânsa imobilului; că în acest litigiu au intervenit Societatea Creditului funciar rural și firma Weisengrün și Reiss, creditorii, cerând să li se respecte ipotecile constituite;

Având în vedere că instanța de fond, tribunalul Romanați, în circumscripția căruia este situat imobilul în chestiune, prin încheerea din 14 Iunie 1902, anulând revocarea donațiunii, a menținut ipoteca constituită Creditului rural asupra moșiei în litigiu și a admis în principiu cererea reconvențională introdusă de Alexandrina Grădișteanu; că, Curtea de apel din Craiova, asupra apelului făcut de Alexandrina Grădișteanu, după ce a admis ca intervenient în cauză pe L. C. Cristodulo și I. Stavrescu, a admis incidentul de neadmisibilitatea apelului, pe care l-a respins pe motiv că hotărîrea tribunalului dată prin jurnalul dela 14 Iunie 1902, este o hotărîre premergătoare, asupra căreia nu se poate face apel decât odată cu apelul asupra fondului judecat de tribunal la 21 Martie 1903, și asupra căruia s'a dat sentința No. 225 din 1903; că această Înaltă Curte, prin decizia No. 228 din 1907, a casat hotărîrea Curței de apel din Craiova și a trimis procesul să se judece din nou de Curtea de apel din București; că Curtea de trimitere, după ce prin încheerea din 28 Maiu 1908, a respins incidentul de neadmisibilitatea apelului, judecând fondul afacerii, prin decizia supusă recursului, a respins apelul făcut de Alexandrina Grădișteanu ca nefondat;

Considerând că, după dispozițiunile art. 801, combinat cu art. 813 codul civil, caracterul esențial al unei donațiuni este irevocabilitatea; că, deci, urmează ca donatarul, în patrimoniul căruia a intrat lucrul dăruit, nu poate, odată ce a primit donațiunea, să transmită proprietatea acestui bun fie unei terțe persoane, fie înapoi donatorului, decât printr'un act de dispozițiune sau printr'o nouă donațiune; că o simplă renunțare a donatarului nu poate reinvesti de donator cu proprietatea bunului care eșise definitiv din patrimoniul său, de aci consecința juridică că actul prin care donatarul restituie donatorului lucrul dăruit, trebuie să fie făcut în aceleași forme și condițiuni ca și actul prin care s'a făcut prima donațiune, adică forma autentică;

Că, în speță, convențiunea din Octombrie 1887, având de scop de a retransmite, cu titlu gratuit, donatoarei Alexandrina Grădișteanu, proprietatea moșiei Străjești, dăruită de aceasta cu act în regulă fiului său, intimatul

Gr. Grădișteanu, constituie, oricare ar fi denumirea ce i s'a dat de părți, o donațiune directă între vii, și ca atare urmă să fie investită cu toate formele cerute de lege, iar nu o donațiune indirectă *in favorem* sau o renunțare, constatată numai prin act sub semnătură privată. De unde rezultă că acest prim motiv de casare nefiind întemeiat, urmează să fie înlăturat.

Asupra motivului II de casare :

«Violarea textelor și principiilor de lege pentru autentificarea actelor după care sunt două originale : cel care rămâne la tribunal și cel ce se dă părților a căror soartă e absolut independentă una de alta.

«Odată ce Curtea recunoaște că originalul din mâna părților e investit cu toate formele cerute de lege și coprinde constatarea judecătorească că toate formele s'au îndeplinit, Curtea nu mai poate să refuze efectul legal al acestui act pentru cuvântul că celalt act original ar fi lipsit de una din formele cerute de lege, și anume de iscălitura uneia din părți».

Considerând că, după dispozițiunile art. 8, 10 și 18 din legea autentificării actelor, pentru ca un act autentic să poată exista și să fie considerat ca atare, trebuie ca ambele exemplare, adică atât acel ce se ia de parte, cât și cel ce rămâne la tribunal, să fie investite cu toate formalitățile cerute de lege, întrucât legea le consideră pe amândouă ca originale; de unde rezultă că lipsa semnăturii uneia din părțile contractante în exemplarul rămas la tribunal, atrage nulitatea autentificării și deci și nulitatea actului ca act solemn;

Că, în speță, fiind constatat că actul de revocarea donațiunii, aflat în dosarul tribunalului Ilfov, nu este semnat de Gr. Grădișteanu, adică de donator, deși în procesul-verbal dresat de tribunal se zice că această formalitate s'a îndeplinit; față însă de neexistența semnăturii pe acest exemplar, este învederat că una din formalitățile cerute de legea autentificării actelor, și care este esențială, nu s'a îndeplinit;

Că, în ce privește forța probantă a actului autentic, legea creând necesitatea de două originale, a ordonat ca fiecare în parte să fie investit cu formalitățile esențiale, pentrucă amândouă constituie un tot.

Pentru aceste motive, respinge.

Audiența dela 24 Iunie 1909

Președînța d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Gh. și P. Chelemen cu L. Theodorescu și altul

CONTRACT DE ARENDARE. — EXPIRAREA TERMENULUI. — LĂSAREA ARENDAȘULUI ÎN POSESIE. — NOUĂ ARENDARE. — EFECTE. — ART. 1462 ȘI 1464 CODUL CIVIL.

CONTRACT DE ARENDARE. — CLAUZĂ REZOLUTORIE. — RENUNȚARE. — CHESTIUNE DE APRECIERE.

CONTRACT DE ARENDARE. — CLAUZĂ REZOLUTCRIE. — ÎNCUNOȘTINȚARE PREALABILĂ. — NEPRONUNȚARE. — DACĂ CONSTITUE OMISIUNE ESENȚIALĂ.

1° Când, după expirarea contractului de aren-

dare, arendaşul continuă a fi lăsat în posesiune, atunci, potrivit art. 1464 codul civil, se formează o nouă arendare cu efectul arătat la art. 1462, care este acela relativ la termenul ei, așa că vechiul contract expirat continuă a-și produce toate efectele sale în privința celorlalte condițiuni și stipulațiuni necoprînse într'ânsul, afară de aceea relativă la termen.

Această soluțiune are a fi admisă și atunci când arendarea s'a sfârșit prin rezilierea contractului, întrucât nu este nici o rațiune de a distinge între acest caz și acela când arendarea s'a sfârșit prin expirarea termenului.

2° Chestiunea de a se ști dacă partea a renunțat la clauza rezolutorie expresă din contract, este o chestiune de apreciere a intenției părților, care scapă controlului Curței de casație, dacă instanța de fond motivează de undă și-a făcut convingerea.

3° Când este stabilit că între părți a existat un contract de arendare cu clauza rezolutorie expresă și că arendaşul nu a renunțat la acea clauză, nu poate fi vorba de omisiune esențială din partea Curței de apel de a se pronunța asupra încunoștințării prealabile, de oarece clauza rezolutorie a fost stipulată de părți tocmai pentru a fi dispensate de orice punere în întârziere.

No. 285.— Respins, ca nefondat, recursul făcut de Gh. Chelemen și Petre Chelemen, contra deciziunii Curței de apel din Galați, secțiunea I, No. 114 din 1909, dată în proces cu Lazăr Theodorescu și altul.

S'au ascultat: d-nii avocați Take Ionescu și Em. Antonescu, în desvoltarea motivelor de casare; d-nii avocați C. G. Dissescu, M. Pherekyde și N. Mitescu, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Violarea art. 942, 1020 și urm., art. 1367 codul civil, art. 2 din legea asupra drepturilor proprietarilor și exces de putere.

«Am invocat înaintea Curței de apel că contractul scris, prin care Lazăr Teodorescu ne-a subarendat moșia, a fost reziliat, conform clauzei rezolutorie de drept și a voinței manifestată de Lazăr Teodorescu, prin cererea de reziliere și de expulzare, încuviințată prin ordonanțele prezidentului tribunalului Brăila, No. 246 din 28 August 1908; că rămânerea noastră în moșie nu putea să fie decât în baza unui nou contract, și prin urmare Lazăr Teodorescu nu putea cere expulzarea pe baza vechiului contract reziliat. Curtea decide că, deși rezilierea s'a operat, însă Lazăr Teodorescu a putut, prin voința sa singură, să reinvieze vechiul contract. În acest mod, Curtea a nesocotit regulile în privința rezoluțiunii și formării contractelor și a săvârșit un exces de putere».

Având în vedere că prin decizia supusă recursului dată în virtutea legii proprietarilor, s'a declarat reziliat cu începere dela 12 Martie 1909 contractul de sub arendare dintre Lazăr Teodorescu și recurenți, precum și acela încheiat între aceștia și P. Varduca, contracte relative la moșia Cotu-Lung zisă și Șerbănești din jud. Brăila, și s'a ordonat evacuarea acestei moșii; că în acelaș timp Curtea a respins acțiunea lui Lazăr Teodorescu pentru plata arendeii cerută dela recurenți, cum și intervenția făcută de Ioan M. Bociaris, ca fără interes;

Considerând că motivul, pentru care s'a admis rezilierea contractului și evacuarea imobilului, este că nici recurenții, nici P. Varduca, sub arendașul acestora nu au plătit lui Lazăr Teodorescu la 12 Martie 1909 câștiul care devine exigibil la această dată, conform contractului de arendare din 1906, care prevedea că plata câștiurilor se va face la termenile stipulate, fără nici o punere în întârziere;

Considerând că recurenții au invocat ca mijloc de apărare la Curtea de apel, că nu li se mai poate aplica clauza rezolutorie expresă din acel contract, de oarece acest contract a fost reziliat pentru neplata câștiului de 20 August 1908 și cu toate acestea recurenții au fost lăsați în posesia moșiei, iar Lazăr Teodorescu a primit câștiul după expirarea termenului, astfel că există între dânsii un nou contract;

Considerând că după art. 1464 codul civil dacă, după expirarea arendărei, arendaşul continuă și se lasă în posesiune, atunci se formează o nouă arendare cu efectul arătat la art. 1462 codul civil;

Că art. 1462 prevede că arendarea fără termen a unei moșii se consideră făcută pentru tot timpul necesar ca arendaşul să culeagă toate fructele ei;

Că din aceste dispozițiuni de lege, rezultă că singurul efect al arendărei celei noi, în cazul prevăzut de art. 1464, este acela relativ la termenul ei;

Că prin urmare, vechiul contract de arendare expirat continuă a-și produce toate efectele sale în privința celorlalte condițiuni și stipulațiuni coprînse într'ânsul, afară de aceea relativă la termen;

Că această soluțiune trebuie să fie admisă și atunci când arendarea s'a sfârșit prin rezilierea contractului, deoarece, în privința chestiunii ce ne preocupă, nu este nici o rațiune ca să distingem între acest caz și acela când arendarea s'a sfârșit prin expirarea termenului;

Considerând că, în speță, este constant că contractul de arendare din 1906 dintre recurenți și Lazăr Teodorescu conținea clauza rezolutorie expresă;

Că această clauză urmează să-și producă efectul său și la nona arendare intervenită între dânsii în urma lășării în posesie a recurenților, după ce L. Teodorescu obținuse rezilierea contractului și evacuarea moșiei în anul 1908;

Că prin urmare Lazăr Teodorescu a putut să ceară expulzarea din moșie a recurenților pentru neplata căștiului la termenul de 12 Martie 1909, în virtutea clauzei rezolutorie din contractul intervenit între părți la 1906;

Că Curtea de apel hotărând astfel, departe de a comite un exces de putere sau a viola art. citate în motivul de casare, a făcut o bună aplicare a art. 1462 și 1464 codul civil;

Că, de aceea, motivul de casare este nefondat.

Asupra motivului II de casare:

«Exces de putere și nemotivare.

«Curtea de apel, pentru a respinge concluziunea noastră că părțile au renunțat la clauza rezolutorie de drept, se întemeiază pe faptul că ne-am supus ordonanței de expulzare și am părăsit de fapt imobilul, ca și când noi am fi avut mijlocul de a ne opune expulzării ordonată de președintele tribunalului. Judecând astfel, Curtea dă o decizie nemotivată».

Considerând că chestiunea de a se ști dacă partea a renunțat la clauza rezolutorie expresă din contract, este o chestiune de apreciere a intenției părților, care scapă de controlul Curței de casație, dacă instanța de fond motivează de unde și-a făcut convingerea;

Considerând că în speță, Curtea de apel motivează că Lazăr Teodorescu nu a înțeles să renunțe la clauza rezolutorie expresă, prin aceea că a făcut o îngăduință de câteva zile, o singură dată numai, și aceasta în urma asigurărilor ce i-se dăduse de către casa Tetenes, care luase asupra sa obligația de a plăti căștiul întârziat;

Că decizia Curței se menține pe această motivare, fără a mai fi nevoie a discuta și celalt motiv pe care îl dă Curtea pentru a deduce lipsa unei renunțări și care face obiectul motivului de casare;

Că prin urmare nu poate fi vorba de exces de putere sau nemotivare, astfel că motivul de casare este nefondat.

Asupra motivului III de casare:

«Curtea o făcut o omisiune esențială nepronunțându-se asupra mijlocului propus de noi, că chiar în ipoteza existenței primului contract, Lazăr Teodorescu, în urma renunțării din 1908 la executarea clauzei rezolutorie de drept, nu putea uză de această clauză, fără a ne încunoștiința în prealabil de intențiunea sa».

Considerând că fiind stabilit că între părți a existat un contract de arendare cu clauză rezolutorie expresă, că Lazăr Teodorescu nu a renunțat la acea clauză, nu poate fi vorba de omisiune esențială din partea Curții de apel de a se pronunța asupra încunoștiințării prealabile ce recurenții pretind că trebuia să li se facă, deoarece clauza rezolutorie este stipulată de părți tocmai pentru a fi dispensate de orice punere în întârziere;

Că deci și acest motiv este nefondat.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 24 Aprilie 1909

Președinta d-lui P. Ionescu, prim-președinte

Albert Szigeti cu Isac Apotecker

CĂSĂTORIE.— OBLIGAȚIUNEA RECIPROCĂ A SOȚILOR.— NEÎNDEPLINIREA OBLIGAȚIUNEI SOȚULUI.— DACĂ FEMEEA ARE DREPTUL ȘI ÎN AFARĂ DE DOMICILIUL CONJUGAL A SILI PE SOȚ SĂ-ȘI ÎNDEPLINEASCĂ ÎNDATORIRILE IMPUSE DE LEGE.— ART. 196 C. CIV.

Cu toate că, după art. 196 codul civil, femeea este obligată să locuiască cu bărbatul său și să-l urmeze oriunde el va găsi de cuviință să-și stabilească domiciliul, totuș atunci când soțul își neglijează îndatoririle sale în așa fel în cât liniștea și demnitatea soției nu mai este la adăpostul oricărei atingeri, soția are dreptul și în afară de domiciliul conjugal de a se plânga și a silii pe soț să-și îndeplinească obligațiunile ce i sunt impuse de lege, și acesta să fie îndatorat a procura soției toate cele ce i sunt necesare pentru întreținerea sa.

S'au prezentat: Albert Szigeti, asistat de d-nii avocați Al. Rășcanu și M. G. Orleanu; Isac Apotecker, prin d-l avocat C. G. Plesnilă.

Curtea,

Având în vedere apelurile făcute pe de o parte de Albert Szigeti și pe de altă parte de Isack Apotecker, contra sentinței tribunalului Brăila secția I No 333 din 1908, prin care s'a admis în parte acțiunea intentată de Isack Apotecker și s'a obligat Albert Szigeti să-i plătească suma de 4373 lei pentru îngrijirea, întreținerea și căutarea medicală în străinătate și în țară a soției acestuia, până la darea menționatei sentințe;

Având în vedere că faptele cari au dat naștere acestui proces, necontestate de părți, sunt următoarele: Rachela Szigeti, soția apelantului Albert Szigeti și fiica celuilalt apelant Isack Apotecker, fiind bolnavă de mai mult timp, soțul a convenit pe la începutul anului 1907 cu părinții soției, ca aceștia să se ducă cu soția sa în străinătate pentru căutarea sănătății, oferindu-se a plăti pentru întâmpinarea cheltuelilor ce se vor face, câte 350 lei lunar. În urma acestei înțelegeri soția a și plecat în străinătate cu părinții săi și după avizul medicilor, cari au fost consultați, a fost instalată de dâșii la Berlin întrun sanatoriu, unde a stat lunile Aprilie și Mai 1907, după care a fost adusă în țară tot bolnavă, stând în București la părinții săi până la 15 Octombrie același an, când tot dâșii au instalat-o în sanatoriul Sf. Elisabeta unde se găsește și astăzi. La 28 Martie 1908, Isack Apotecker, tatăl, a intentat acțiunea de față contra soțului Albert Szigeti spre a-i plăti suma de 15.000 lei pen-

tru cheltuelile făcute cu căutarea și întreținerea soției acestuia, iar la 5 August același an soțul a somat pe părinții soției sale să-i readucă soția la domiciliul său, cerere care a fost repetată printr'o altă somațiune făcută la 8 Decembrie acelaș an, ambele prin intermediul portăreilor tribunalului Ilfov.

Având în vedere că față cu faptele expuse, tribunalul a admis în parte acțiunea apelantului Isack Apotecker și a obligat pe Albert Szigeti să-i plătească suma de 4373 lei pentru îngrijirea, întreținerea în sanatoriu și căutarea medicală în străinătate și în țară până la data pronunțării sentinței 23 Octombrie 1908 a soției acestuia, ținându-i în seamă o sumă de 3.500 lei, ce pretinde că a dat la plecare soției sale ;

Având în vedere că apelantul Albert Szigeti tinde, prin apelul său, a se respinge acțiunea intentată contră-i, deoarece Isack Apotecker, reclamantul dela prima instanță, îi ține soția contra voinței sale; cât pentru cheltuelile făcute în străinătate, unde soția a fost dusă cu consimțământul său, i-a plătit suma de 3.500 lei, ce-i s'a ținut în seamă la prima instanță ; iar apelantul Isack Apotecker tinde prin apelul său, în primul loc, a se reduce 500 lei din suma de 3.500 lei, cu care a fost scăzut apelantul Szigeti, căci n'a primit dela dânsul în comptul cheltuelilor făcute, decât suma de 3.000 lei, iar nu 3.500 lei, cât pretinde dânsul, și în acelaș timp pe lângă suma ce'i s'a acordat la prima instanță să mai fie obligat a-i plăti încă 4807 lei 80 bani, cheltuelile făcute dela darea sentinței tribunalului până la 18 Aprilie corent ;

Având în vedere că potrivit art. 196 codul civil, femeia este datoare să locuiască împreună cu bărbatul său și să'l urmeze în orice loc va găsi de cuviință să-și stabilească locuința sa, iar bărbatul este dator a o primi și a-i înlesni totul pentru viețuirea ei după starea și puterea sa ;

Că, prin derogăție la acest principiu, soțul poate fi îndatorat a procura cele necesare pentru întreținerea soției sale și afară din domiciliu, când acesta își neglijează îndatoririle sale în așa fel încât liniștea și demnitatea soției să nu fie ferită de orice atingere, în care caz numai soția are dreptul a se plânga și exercită acțiunea pentru a sili pe soț să-și îndeplinească obligațiunile ce'i sunt impuse de lege, neputându-se nimeni substitui în drepturile și îndatoririle soților ;

Având în vedere că potrivit acestui principiu apelantul Isack Apotecker neavând nici un drept a se amesteca în menajul soților Szigeti, n'ar avea nici acțiune pentru reclamarea cheltuiturilor, ce pretinde că a făcut cu întreținerea și căutarea sănătății soției lui Albert Szigeti ; căci a se admite contrariul, ar fi să se ridice bărbatului dreptul de șef al puterii maritale ;

Având în vedere că în specie raportul juridic dintre dânsii în această privință l-a creat însuși soțul Szigeti

prin mandatul dat socrului său de a-i duce soția în străinătate pentru căutarea sănătății, dar acest raport a încetat odată cu revocarea mandatului care l'a creat. În adevăr, pe la sfârșitul lunii Martie 1907, Albert Szigeti a convenit ca părinții soției sale să meargă în străinătate cu soția sa spre a o curarisi de boala de care suferea, oferindu-se a le da în comptul cheltuelilor ce vor face câte 350 lei lunar și în executarea acestui mandat apelantul Apotecker i-a dus soția la Berlin, unde a instalat-o într'un sanatoriu timp de două luni, după care a adus-o în țară, îngrijind-o la dânsul acasă, fără ca soțul Szigeti să fi luat nici o măsură pentru revocarea mandatului, așa că acest mandat dat părinților soției sale pentru îngrijirea și căutarea sănătății ei, n'a încetat legalmente decât la 5 August 1908, când i-au somat să-i readucă soția la domiciliul conjugal spre a-și îndeplini singur îndatoririle de soț ce le are dela lege ; prin urmare, numai dela această dată a încetat obligațiunea ce soțul avea către dânsii pentru a suportă cheltuelile necesare cu întreținerea și căutarea sănătății soției sale, ne mai existând de atunci nici un raport juridic între dânsii, față cu cele ce s'au zis mai sus ;

Având în vedere că deși soțul Szigeti a limitat suma de 350 lei lunar pentru întâmpinarea cheltuelilor, însă Curtea, în apocierea sa găsește că această sumă n'a putut fi suficientă față cu cheltuelile ce apelantul Apotecker a trebuit să suporte cu transportul în străinătate, consultarea medicilor și plata sanatoriului la Berlin timp de două luni ; așa că quantumul cheltuelilor făcute în străinătate, urmează a se fixa la trei mii lei, iar în țară la câte 400 lei lunar, sumă care este potrivită cu trebuințele soției pentru întreținerea și căutarea sănătății sale, după pozițiunea sa socială, și nici de cum exagerată față cu mijloacele de cari dispune soțul ;

Având în vedere că soția apelantului a fost îngrijită și căutată de părinții săi la dânsii în virtutea mandatului menționat dela 1 Iunie 1907 până la August 1908, timp de 14 luni, calculat a 400 lei pe lună, urmează că apelantul Szigeti datorează pentru cheltuelile făcute în țară suma de lei 5.600, la cari adăugându-se suma de 3.000 lei, pentru cheltuelile făcute în străinătate, revine la cifra de 8.600 lei în total ;

Având în vedere că apelantul Apotecker a recunoscut în instanță că a primit dela Szigeti, pentru întâmpinarea cheltuelilor, suma de 3.000 lei, sumă care scăzându-se din totalul cheltuelilor de 8.600 lei, rămân 5.600 lei, la plata cărora Szigeti urmează a fi obligat către Apotecker ;

Având în vedere că deși Szigeti pretinde că ar mai fi dat, în comptul cheltuelilor, încă 500 lei, pe care soția sa îi avea la dânsa la plecarea ei în străinătate, însă aceasta nefind cu nimic dovedit, căci Apotecker contestă că fiica lor ar fi avut la dânsa acea sumă, nu-i se poate ține în seamă ;

Că, astfel fiind, apelul făcut de Albert Szigeti se gă-

sește neîntemeiat și ca atare cată a se respinge, și a se admite în parte apelul făcut de Isack Apotecker, reformându-se sentința apelată în sensul celor arătate mai sus ;

Având în vedere că afacerea fiind între rude, Curtea găsește că nu este loc a se acorda cheltueli de judecată.

Pentru aceste motive, în majoritate, admite în parte apelul.

Semnați : P. Ionescu, M. A. Beștelei, D. G. Tăzläuanu.

Opiniune

Difer de părerea Curții și sunt de părere că trebuie să se acorde apelantului I. Apotecker cheltuelile făcute și după 5 August 1908 ;

Albert Szigeti ia în căsătorie pe Rachela, fiica lui I. Apotecker. Rachela după câțva timp dela căsătorie, la începutul anului 1907 se îmbolnăvește, și încă grav, de o boală de nervi, care, în cele din urmă, a avut de consecință nebunia. Albert Szigeti propune lui I. Apotecker să ia pe Rachela, să se ducă cu ea în străinătate, să o caute și cheltuelile le va plăti el.

Apotecker așa și face ; merge în străinătate, caută pe Rachela cu doctori, prin sanatorii, dar aceasta nu se face bine, se întoarce în țară, în București, unde și locuia Apotecker, care continuă a căuta pe Rachela cu doctori, și în cele din urmă, la 15 Octombrie 1907, bolnava pierzându-și mintea, a fost internată de părinții săi în sanatoriul Sf.-Elisabeta din București.

La 28 Martie 1908 Apotecker intentează proces ginerelei său Szigeti, ca să-i plătească cheltuelile făcute cu căutarea sănătății Rachelei, iar Szigeti la 5 August 1908, somează pe Apotecker ca să-i readucă soția la domiciliu, ceea ce Apotecker n'a făcut, Rachela a rămas a fi internată tot în sanatoriul Sft.-Elisabeta, unde se găsește și azi.

Chestiunea de judecat este aceasta :

Curtea acordă cheltuelile făcute până la 5 August 1908, fiindcă până la această dată Apotecker a avut mandat din partea ginerelei său Szigeti, dar nu acordă nici o cheltuială după această dată, de când Apotecker a fost somat ca să ducă pe Rachela la domiciliul soțului, și subsemnatul sunt de părere că și după această dată soțul trebuie să plătească cheltuelile, ce se fac cu căutarea sănătății soției sale, cu toată somațiunea, ce a făcut lui Apotecker, ca să-i aducă soția la domiciliu.

Este adevărat că dela 5 August 1908, de când Apotecker a fost somat să ducă pe Rachela în domiciliul lui Szigeti, Apotecker nu mai avea mandat de a îngriji de Rachela, și prin urmare nu mai are nici acțiunea din mandat pentru a pretinde cheltuelile ce a făcut cu căutarea Rachelei și după 5 August 1908, dar dacă nu are acțiunea din mandat, are o altă acțiune, are acțiunea de *in rem verso*, de a i se restitui cheltuelile făcute și cari au folosit lui Szigeti, fiindcă nimănui nu'i

este permis a se îmbogăți în paguba altuia ; încât deși Szigeti, la 5 August 1908, s'a opus formal ca Apotecker să mai îngrijească de Rachela, totuși e dator să plătească cheltuelile ce Apotecker a făcut cu căutarea sănătății Rachelei, fiind că aceste cheltueli eră dator Szigeti se le facă în baza art. 194 codul civil, el ca soț e dator să dea ajutor soției și prin urmare e dator să îngrijească la boală pe soție, și asemenea cheltueli pentru căutarea boalei soției făcându-le Apotecker, i-au folosit și e dator prin urmare să le plătească.

Totți autorii și jurisprudența acordă acțiunea de *in rem verso* aceluia care girează afacerile altuia, chiar în contra voinței lui, dacă a făcut cheltueli pe care girantul trebuie să le facă, și sunt autori cari acordă chiar acțiunea negotiorum gestorum, când cel care a lucrat a avut motive oneste și legitime de a lucra și n'a fost rezultatul numai a unei încăpățănări necugetate (Mourlon, vol. II § 1669), încât în speța noastră Apotecker are chiar acțiunea negotiorum gestorum, fiindcă Rachela eră bolnavă, își pierduse mintea și în așa stare fiind, cum eră Apotecker să se supue somațiunei de a trimite pe Rachela la domiciliul soțului, în Brăila ? Se impunea ca ea să rămâie în sanatoriu. Pretențiunea soțului de a i se trimite soția la Brăila, în starea în care se găsea ea (și se găsește și azi a se vedea actele medicale), eră neserioasă și făcută numai în scop de a-și prepara o armă de apărare în procesul ce Apotecker deja îi făcuse pentru plata cheltuelilor îngrijirii în boală a Rachelei.

Ca mijloc de a fi apărat de plata acestor cheltueli Szigeti a mai pretins că Apotecker le-ar fi făcut voind a le dăru, susținere nefondată, fiindcă din nimic nu rezultă intențiunea de a dăru ; din contra, intențiunea contrarie rezultă, întrucât dela început de când s'a declarat boala, Szigeti a spus că căutarea e în sarcina sa, deși părinții o căutau, și a și avansat pentru aceasta chiar bani ; Szigeti a primit ca dotă nouă-zeci-mii lei în bani, și pe lângă aceasta și el dispune de mijloace. Liberalitățile trebuiesc dovedite, nu se presupun, și nu s'a dovedit cu nimic că Apotecker a dăruit aceia ce reclamă.

Pentru aceste motive, sunt de părere că soțul, în raport cu mijloacele sale, trebuie să suporte cheltuelile ce se fac cu căutarea sănătății soției sale, pe tot timpul cât ea se află bolnavă.

Semnat, C. Niculescu.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI VASLUI

Audiența dela 25 Aprilie 1909

Președinta d-lui Al. N. Viforeanu, președinte

Rachela Moseovici cu David Juster

OBLIGAȚIUNI. — CAUZĂ ILICITĂ. — NULITATE. — ART. 966 ȘI 968 CODUL CIVIL.

OBLIGAȚIUNI. — PROMISIUNE DE CĂSĂTORIE. — CLAUZĂ PENTRU GARANTAREA EXECUȚIUNEI. — CAUZĂ ILICITĂ. — NULITATE.

PROMISIUNE DE CĂSĂTORIE. — NEEEXECUTARE. — PREJUDICIU MORAL. — REPARAȚIUNE. — ART. 998 ȘI 999 CODUL CIVIL. MĂRTURISIRE JUDICIARĂ. — REVOCARE. — EROARE DE FAPT. — ART. 1206 ȘI 2 CODUL CIVIL.

1° După art. 966 și 968 din codul civil, obligația întemeiată pe o cauză ilicită, nu poate produce nici un efect, iar cauza este ilicită când este prohibită de lege, sau contrară ordinii publice ori bunelor moravuri.

2° Promisiunea de căsătorie, aducând o atingere libertății consimțământului, și ca atare, fiind prohibită de lege și contrară ordinii publice, este nulă și nu produce nici o obligație; de unde rezultă că tot nulă este și clauza penală menită a garanta executarea unei astfel de promisiuni.

3° După art. 998 și 999 din codul civil, orice faptă a omului care cauzează altuia prejudiciu, obligând pe acela care a produs acest prejudiciu a-l repara, de aici rezultă că ruperea unei promisiuni de căsătorie, fără nici un motiv legitim, poate da loc la despăgubiri în favoarea persoanei care a fost victima acestui prejudiciu, și prejudiciul poate fi, în asemenea caz, nu numai material, dar și moral.

4° După art. 1206, § 2 codul civil, o mărturisire judiciară nu poate fi revocată de acel care a făcut-o, decât dovedindu-se că a fost făcută din eroare de fapt.

Tribunalul,

Având în vedere că Rachela Moscovici, domiciliată în Vaslui, prin petiția înregistrată la No. 17703 din 9 Octombrie 1908, a chemat în judecată de David Iuster, comerciant, domiciliat în Vaslui, pentru a fi obligat: 1° a-i plăti suma de 2000 lei, stipulată de părți, în caz de rupere a promisiunii de căsătorie; 2° a-i restitui suma de 500 lei, cu procente legale dela data intentării acțiunii; 3° a se declara anulate cambiile date în alb semnate de Zalic Moscovici și Michel Avram pentru plata dotei de 2000 lei și a fi obligat de a le restitui, sau în caz de neexecutare de a-i plăti valoarea lor de 2000 lei;

Având în vedere că Rachela Moscovici și David Iuster, prin convențiunea sub semnătură privată din 7 Decembrie 1906, și au făcut reciproc promisiune de căsătorie; că Rachela Moscovici s'a obligat de a-și constitui dotă suma de 4000 lei, din care 2000 se vor da la facerea logodnei, iar restul de 2000 lei la facerea contractului dotal; apoi, s'a stipulat clauza penală că acel care va călca convențiunea va plăti o sumă egală cu jumătatea dotei cuvenite; că reclamanta cere, după cum s'a arătat mai sus că, David Iuster să fie obligat la plata sumei de 2000 lei, în baza acestei clauze;

Având în vedere că David Iuster n'a executat promisiunea de căsătorie și s'a căsătorit cu o altă persoană;

Având în vedere că, în drept, conform art. 966 și 968 cod. civil, obligația fondată pe o cauză ilicită nu poate avea nici un efect; că o cauză este ilicită când este prohibită de lege, când este contrarie bunelor moravuri și ordinii publice;

Având în vedere că contractul de căsătorie are o importanță din cele mai mari, atât din punct de vedere individual cât și din punct de vedere social; că, deci,

părțile contractante trebuie să se bucure de cea mai deplină libertate; că, pentru asigurarea acestei libertăți, legea a stabilit atâtea solemnități pentru existența contractului de căsătorie;

Având în vedere că o promisiune de căsătorie, aducând o atingere libertății consimțământului, este nulă, de oarece se întemeiază pe o cauză proibilă de lege și e contrară ordinii publice; că promisiunea de căsătorie nefiind prin ea însăși obligatorie, urmează că dacă s'a înserat o clauză penală, nulitatea obligației principale atrage pe aceea a clauzei accesorii; că, deci, nici obligația nici clauza nu pot servi de temei unei condamnări în daune-interese;

Având în vedere însă că, conform principiului înscris în art. 918 c. civil orice faptă a omului, care cauzează altuia prejudiciu, obligă pe acel din a cărui greșală s'a ocazionat a-l repara;

Având în vedere că prejudiciul poate să fie sau material sau moral;

Având în vedere că David Iuster a rupt promisiunea de căsătorie fără motiv legitim, de oarece motivul pe care-l invoacă și anume că Rachela Moscovici nu și-a putut constitui dota de 2000 lei, nu este întemeiat, de oarece a primit cambii în valoare de 2000 lei semnate de persoanele arătate mai sus; că a mai primit în numerar suma de 425 lei; că acest motiv chiar dacă ar fi exact în fapt, totuși nu este suficient pentru a legitimă ruperea promisiunii, de oarece este pur pecuniar;

Având în vedere că promisiunea reciprocă de căsătorie a primit o publicitate întinsă în cercul social din care fac parte ambele părți; că, prin urmare, ruperea promisiunii de către David Iuster fără motiv legitim, este de natură a aduce tinerei Rachela Moscovici un evident prejudiciu moral, și care se evaluează de tribunal la suma de 500 lei;

Având în vedere că David Iuster la interogatorul ce i s'a pus în ședința dela 18 Noembrie 1908, a recunoscut că a primit dela Rachela Moscovici în vederea căsătoriei: 1° două cambii în alb de câte 600 lei fiecare, semnate de Zalic Moscovici; 2° o cambie în alb de 700 lei și una de 100 lei, pe care se află aplicată ștampila lui Michei Avram, care a fost semnat pe aceste cambii de către reclamantă; că apoi a revenit și a declarat că a primit cambiile dela Michel Avram și Zalic Moscovici;

Având în vedere că tot în acest interogator David Iuster a recunoscut că a primit în numerar în contul dotei suma de 425 lei, după care iar a revenit și declarat că n'a primit banii în contul dotei, ci pentru a-i da lui Zalic Moscovici fratele reclamantei;

Având în vedere că după art. 1206 § 2 c. civil, mărturisirea judiciară nu poate fi revocată, afară numai dacă se dovedește că a fost făcută din eroare de fapt; că în specie eroarea de fapt nu e cu nimic stabilită, că revenirele relevate dovedesc numai reaua credință a lui David Iuster, că deci nu pot fi luate în considerație;

Având în vedere că David Iuster deținând fără cauză cambiile arătate mai sus, urmează a fi obligat de a le restitui Rachelei Moscovici, dela care le-a primit, ori valoarea lor în sumă de 2000 lei, în caz de neexecutare; de asemenea urmează a fi obligat de a plăti reclamantei suma de 425 lei cu procente legale dela data intentării acțiunii.

Pentru aceste motive, redactate de d-l membru de ședință Volanschi, admite în parte acțiunea, etc.

Semnați: Al. N. Vîforeanu, D. Volanschi.

Observație. — Promisiunile sau făgăduințele de căsătorie cari, sub legislațiile abrogate, constituiau un adevărat contract, sub numele de logodnă (*sponsalia*), sunt astăzi lipsite de efecte juridice, ca unele ce se întemeiază pe o cauză ilicită și contrară ordinii publice; pentru că ele contravin regulii după care consimțământul, în materie de căsătorie, trebuie să fie dat în momentul celebrării sale și să fie liber de orice piedici.

De aceea, art. 53 din codul italian dispune că promisiunea de căsătorie nu are nici o putere obligatorie, *non produce obligacione legale de contrarlo*, și nu obligă la prestațiunea ce ar fi fost stipulată pentru cazul de neexecutare a acestei promisiuni (clauză penală).

Această regulă este aplicabilă și la noi, cu toată lipsa unui text expres în asemenea materie, pentru că principiul libertății consimțământului se opune la stipularea unei clauze penale și la fixarea unei despăgubiri pentru simplul fapt al inexecutării unei făgăduințe de căsătorie ¹⁾, *quia in honestum visum est vinculo pœne matrimonia obstrangi, sive futura, sive jam contracta* ²⁾.

Art. 1297 § 2 din codul german este expres în această privință. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest text: *«Das Versprechen einer strafe für den Fall, dass die Eingehung der Ehe unterbleibt, ist nichtig»* ³⁾.

Cu toate că promisiunile de căsătorie sunt în principiu nule, totuș se admite în genere că violarea unei asemenea promisiuni, fără nici un motiv legitim, poate da loc la o acțiune în daune, în baza art. 998 codul civil, atât pentru prejudiciul material cât și acel moral cauzat celeilalte părți, nici odată însă pentru câștigul ce o parte ar fi fost împedicată de a realiza (*lucrum cessans*) ⁴⁾.

Prejudiciul material va consista în cheltuelile făcute de viitorul soț părăsit, cheltueli de drum, prezenturi și altele ⁵⁾, iar prejudiciul moral în atin-

1) Vezi t. I al Coment. noastre, p. 555, text și nota 1 (ed. 2-a) și tom. VI, p. 260, text și nota 1.

2) L. 134, Pr. Dig., *De verborum obligationibus et actionibus*, 45, 1.

3) Cpr. art. 1580 codul saxon, art. 53 codul italian, art. 45 codul austriac, art. 579 § 2 codul cant. Zurich din 1887, etc.

4) Vezi tom. I al Coment. noastre, pag. 556, text și nota 1 (ed. 2-a); tom. II, pag. 359 (ed. 2-a); tom. V, pag. 140 urm. și pag. 459 urm., etc.

5) Cpr. art. 67, 68 codul Calimach, 1298 codul german, etc. Vezi C. București, *Dreptul* No. 13 din 1883.

gerea onoarei sau renumelui sale, mai cu seamă când violarea proiectului de căsătorie nu este faptul femeii, ci al bărbatului.

Aceste principii sunt necontestabile, și tribunalul Vaslui le aplică foarte bine în specie.

D. ALEXANDRESCO

JURISPRUDENȚA STRAINA

TRIBUNALUL CIVIL DIN GAND

1 și 8 Iulie 1907.

FĂGĂDUINȚĂ DE CĂSĂTORIE.—REVOCABILITATEA EI.—SEDUCȚIUNE.—MANOPERE DOLOSIVE.—DAUNE-INTERESE.—DAUNE MATERIALE SAU MORALE.

Făgăduința de căsătorie, în starea moravurilor noastre, este prin esența sa revocabilă. Neținerea unei făgăduințe de căsătorie poate însă da loc la responsabilitate, când are un caracter injurios.

În consecință, neținerea unei făgăduințe de căsătorie și seducțiunea, dau loc la daune materiale și chiar morale, când aceasta din urmă a fost însoțită de manopere dolosive întrebuițate de seducător pentru a obține favorurile femeii seduse.

(Din la Flandre judiciaire).

Observație.—Doctrina și jurisprudența sunt constante asupra acestor puncte. Cpr. art. 1754 din codul Calimach (1328 codul austriac), art. 1551, 1552 codul saxon, art. 825, 847 § 2 codul german, etc. Vezi asupra seducțiunii, D Alexandresco, t. I, p. 555 urm. (ed. 2-a), t. II, pag. 358, 359 (ed. 2-a), t. V, p. 140 urm., precum și observația asupra unei sentințe a trib. Ilfov, publicată în *Cr. judiciar* No. 65 din 1902, pg. 542 urm. Mai vezi trib. Dolj. *Pagine juridice* No. 42 din 1909 (tot cu observ. d-lui D. Alexandresco).

S. R.

BIBLIOGRAFIE

A apărut tomul IX (partea I-a) din **Explicațiunea teoretică și practică a Dreptului civil român**,

DE

DIMITRIE ALEXANDRESCO

Comentariul art. 1410—1490, 1902 din codul civil.

Acest volum cuprinde studii amănunțite asupra legii proprietarilor, precum și asupra bezmanului, embaticului sau emfiteozei.

Prețul 10 lei.

Partea a doua din acest volum, care va apare cât de curând, va cuprinde: **Societatea, Mandatul, Comodatul și Imprumutul**, precum și tablele întregului volum.